

Till

Högsta domstolen

ÖVERKLAGANDE

Klagande: Abdulrahman Khalil, 20010905-7554
Frihetsberövande: Häktad
Gnejsvägen 19
703 74 Örebro
Medborgare i Syrien

Ombud och
offentlig försvarare: Advokaten Kristofer Stahre
Stahre Persson Advokatbyrå AB
Sankt Eriksgatan 60
112 34 Stockholm

Målsägande: Patrik Linde Lindblad

Ombud och
målsägandebiträde: Advokaten Ester Andersson Zandvoort
Advokatbolaget sjutton34 KB
Stortorget 8
702 11 Örebro

Överklagad dom: Göta hovrätts dom den 12 september 2022 i mål nr B 2754-22

Saken: Grovt sabotage mot blåljusverksamhet m.m

På uppdrag av Abdulrahman Khalil får jag härmed överklaga rubricerade dom och anför följande.

Rättsfråga

Gränsdragningen mellan grovt sabotage mot blåljusverksamhet och våldsamt upplopp när en folksamling angriper en blåljusverksamhet på ett sätt som uppfyller rekvisiten i både 13 kap. 5 c § st. 2 BrB och 16 kap. 2 § BrB. Även frågan om straffmätning av gärningar som utgör grovt sabotage mot blåljusverksamhet.

Yrkande

Abdulrahman Khalil yrkar att Högsta domstolen ska frikänna honom från ansvar för grovt sabotage mot blåljusverksamhet. I andra hand yrkar han att gärningen ska rubriceras som våldsamt upplopp och att Högsta domstolen ska lindra påföljden. Slutligen yrkar han att Högsta domstolen ska avslå målsägandens skadeståndsanspråk.

Grunder

Åtalet är inte styrkt. Vidare gör försvaret gällande att underrätterna inte har rubricerat den åtalade gärningen på ett korrekt sätt. Enligt försvaret föreligger det ett flertal omständigheter som talar för att gärningen bör rubriceras som våldsamt upplopp istället för grovt sabotage mot blåljusverksamhet. Härutöver görs det gällande att hovrätten har dömt ut ett allt för högt straff till Abdulrahman Khalil. Avslutningsvis anser försvaret att målsäganden inte har rätt till skadestånd enligt 2 kap. 3 § st. 1 skadeståndslagen.

Bakgrund

Abdulrahman Khalil har genom hovrättens överklagade dom dömts för grovt sabotage mot blåljusverksamhet till fängelse i fem år. Han har även ansetts vara skadeståndsskyldig gentemot målsäganden. Den brottsliga gärningen består av att Abdulrahman Khalil tillsammans och i samförstånd med andra ska ha kastat sten och utövat annat våld mot poliser och polisiär egendom. Händelsen har sin bakgrund i en planerad

allmän sammankomst under vilken en koranbränning skulle äga rum. Någon allmän sammankomst kom dock aldrig att hållas.

Hovrätten gjorde bedömningen att angreppet mot Polismyndigheten objektivt sett uppfyller kraven för både grovt sabotage mot blåljusverksamhet och våldsamt upplopp, men valde att rubricera gärningen som grovt sabotage mot blåljusverksamhet till följd av att det brottet framstår som det huvudsakliga. Beträffande gärningens straffvärde anförde hovrätten att förekomsten av flera försvårande omständigheter medför att det finns anledning att betrakta gärningen som allvarlig och att straffvärdet därför uppgår till fem års fängelse. Vad gäller målsägandens skadeståndsanspråk framförde hovrätten att den stenkastning som har riktats mot honom har inneburit ett angrepp mot hans person och frid, samt att kränkningen som det har inneburit är att bedöma som allvarlig med anledning av våldets omfattning.

Utvecklande av grunderna och skäl till prövningstillstånd

Om rubricering av gärningen

Våldsamt upplopp regleras i 16 kap. 2 § BrB och innebär i korthet att en folksamling genom våld mot person eller egendom sätter sig upp mot en myndighet. I 13 kap. 5 c § BrB regleras det i vissa avseenden liknande brottet sabotage mot blåljusverksamhet. Av bestämmelsen följer att brottet består av att någon angriper en blåljusverksamhet genom våld, hot om våld eller annan otillbörlig åtgärd i syfte att allvarligt försvåra eller förhindra verksamheten. Tillämpningsområdena för 16 kap. 2 § BrB och 13 kap. 5 c § BrB överlappar till viss del varandra - inte minst när en folksamling angriper en blåljusverksamhet. Av förarbetena framgår att det inte är lämpligt att döma för brotten i konkurrens. Regeringen anför dessutom att det inte är möjligt att på förhand avgöra vilket brott som ska ges företräde. Istället måste gränsdragningsfrågor avgöras i varje enskilt fall och i enlighet med förarbetena ska det inom en sådan

bedömning särskilt beaktas vad som framstår som det väsentliga i ett händelseförlopp, samt vilket brott som framstår som det huvudsakliga. (se prop. 2018/19:155 s. 29)

Sabotage mot blåljusverksamhet har varit föremål för Högsta domstolens prövning vid två tillfällen, men omständigheterna i de målen skiljer sig avsevärt från de i det nu aktuella (se NJA 2021 s. 457 del I och II). Grovt sabotage mot blåljusverksamhet har inte prövats av Högsta domstolen och sedan införandet av 13 kap. 5 c § BrB har domstolen inte heller beviljat prövningstillstånd för något mål rörande våldsamt upplopp. Detta får till följd att brottens överlappande tillämpningsområden och den gränsdragningsproblematik som de medför *aldrig* har behandlats av Högsta domstolen. Mot bakgrund av avsaknaden av vägledning från högsta instans anser försvaret att det är av intresse att uppmärksamma hur underrätterna har behandlat mål där omständigheterna påminner om de nu förevarande.

I ett avgörande från den 6 september 2021 i mål nr B 2270-21 (se [bilaga 1](#)) dömde Hovrätten över Skåne och Blekinge flera personer för våldsamt upplopp sedan de hade kastat stenar och andra föremål mot poliser och polisfordon, samt även gjort sig skyldiga till annan skadegörelse. Bakgrunden till händelsen var en planerad koranbränning. I ett annat avgörande från den 19 juli 2022 i mål nr B 6932-22 (se [bilaga 2](#)) dömde Svea hovrätt en man för våldsamt upplopp sedan han tillsammans med flera andra personer hade deltagit i omfattande stenkastning mot poliser och polisfordon. Anledningen till att våldsamheterna uppstod var en allmän sammankomst under vilken en koranbränning hade ägt rum. I ett sista avgörande från den 9 september 2022 i mål nr B 2667-22 (se [bilaga 3](#)) dömde Göta hovrätt ett antal personer för grovt sabotage mot blåljusverksamhet till följd av att de hade kastat sten och utövat annat våld mot poliser och polisens fordon. Även i detta fall ansågs våldsamheterna vara en reaktion på en planerad koranbränning.

Händelseförloppet i det nu aktuella målet bär stora likheter med samtliga avgöranden som har hänvisats till ovan. Likheter utgörs dels av den art och omfattning av våld och andra skadegörande handlingar som har utövats, dels bakgrunden till att de våldsamma och upploppsliknande situationerna har uppstått. Enligt försvaret föreligger det inte några skillnader beträffande omständigheterna som skulle kunna förklara skillnaderna i fråga om rubricering. Att motsvarande och i somliga avseenden identiska gärningar rubriceras på olika sätt är oönskat. Inte minst är en sådan utveckling av rättsläget problematisk med hänsyn till att straffskalorna för våldsamt upplopp respektive grovt sabotage mot blåljusverksamhet skiljer sig markant från varandra, och rubriceringen får således en helt avgörande betydelse för enskilda gällande påföljd (jfr 16 kap. 2 § BrB och 13 kap. 5 c § st. 2 BrB).

De mål som har hänvisats till ovan visar på en *spretig underrättspraxis*, vilken tyder på en *osäkerhet hos underrätterna* avseende gränsdragningen mellan å ena sidan våldsamt upplopp och å andra sidan grovt sabotage mot blåljusverksamhet. Denna osäkerhet bidrar till ett *oförutsebart rättsläge* för enskilda. Försvaret gör mot bakgrund härav gällande att det är av stor vikt att Högsta domstolen beviljar prövningstillstånd i den ovan uppställda rättsfrågan.

Om straffmätning vid grovt sabotage mot blåljusverksamhet

Straffskalan för grovt sabotage mot blåljusverksamhet är mycket vid och sträcker sig från två års fängelse till fängelse i 18 år eller på livstid. I förarbetena saknas vägledning beträffande straffmätningen och det finns inte heller vägledande praxis i frågan. Denna brist medför betydande svårigheter för underrätterna, vilket tidigare har påtalats av Göta hovrätt.

” I förarbetena till bestämmelsen finns ingen närmare ledning kring straffmätningen och det saknas vägledande praxis. För att uppnå en enhetlig rättstillämpning är det brukligt att domstolar vid straffmätning jämför etablerad praxis avseende liknande brott. Sabotage mot blåljusverksamhet är ett

allmänfarligt brott och för att finna ledning i praxis av liknande brottslighet bör en jämförelse göras med andra allmänfarliga brott, i första hand andra sabotagebrott. Praxis avseende dessa brott är dock också mycket sparsam.” (Göta hovrätts dom den 9 september 2022 i mål nr B 2667-22 s. 18, bilaga 3)

Den vida straffskalan i 13 kap. 5 c § st. 2 BrB i förening med avsaknaden av praxis och förarbetsuttalanden medför enligt förswarets uppfattning att det finns ett särskilt stort behov av vägledning från Högsta domstolen. Anledningen härtill är att en straffskala av sådan vidd förser domstolarna med ett mycket stort spelrum vid straffmätningen. Detta i kombination med att gärningar av mycket varierande art, karaktär och allvar faller inom 13 kap. 5 c § st. 2 BrB:s tillämpningsområde medför att behovet av vägledning från Högsta domstolen är stort. Förswarets uppfattning får stöd av hovrättslagmannen tillika ordföranden i det aktuella målet Niklas Rundbergs uttalande i samband med att Göta hovrätt avkunnade den härmed överklagade domen.

” Eftersom det saknas vägledande avgöranden har en svårighet varit att bedöma hur allvarlig gärningen är utifrån den tillämpliga straffskalan, säger ordföranden i målet hovrättslagmannen Niklas Rundberg”. (Göta hovrätts pressmeddelande den 9 september 2022 i samband med att dom i mål nr B 2754-22 avkunnades)

Under huvudförhandlingen i hovrätten presenterade åklagaren en tabell, vilken innehåller straffvärden för olika grader av delaktighet i den åtalade gärningen (se bild 1). Till följd av att både förarbetsuttalanden och praxis beträffande straffmätningen av gärningar som utgör brott enligt 13 kap. 5 c § st. 2 BrB saknas är det en rimlig slutsats att tabellen enbart är konstruerad utifrån åklagarens uppfattning av brottet.

Bild 1, åklagarens straffvärdestabell

Omfattning av medgärning s-mannaskap	Medgärning s-mannaskap i mindre mån ("springer med", enstaka stenar kastas)	Medgärningsmannaskap i "normal" omfattning (t.ex. aktiv i flera brottsmoment)	Medgärningsmannaskap inkluderandes en mycket aktiv roll eller viss pådrivanderoll/ledarroll	Medgärningsmannaskap inkluderandes planering, utförande av merpart av gärningselement och pådrivande/kontrollerande roll
Straffvärde	2-3,5 års fängelse	3,5-6 års fängelse	6-8 års fängelse	8-10 års fängelse

Av hovrättens domskäl kan utläsas att domstolen ansåg att det med hänsyn till förekomsten av flera försvårande omständigheter finns anledning att betrakta den åtalade gärningen som allvarlig. Mot bakgrund av det resonemanget drog hovrätten tämligen omgående slutsatsen att straffvärdet i det aktuella fallet uppgår till fem års fängelse. Försvaret är av uppfattningen att hovrätten i sin straffmätning har hämtat vägledning från den tabell som har presenterats av åklagaren, vilket är ytterst problematiskt till följd av att tabellen saknar stöd i praxis.

Försvaret gör gällande att straffvärdet för den åtalade gärningen, i brist på förarbetsuttalanden och praxis avseende 13 kap. 5 c § st. 2 BrB, bör bestämmas med vägledning av liknande gärningar. I detta hänseende vill försvaret lyfta fram rättsfallen som behandlar de så kallade Göteborgskravallerna och brottet våldsamt upplopp (se NJA 2002 s. 198, NJA 2002 s. 533 del I och II). Vid tiden för prövningen av Göteborgskravallerna hade 13 kap. 5 c § BrB ännu inte införts. Av förarbetena till brottet framgår att kriminaliseringen delvis hade ett straffskärpande syfte vad gäller brott som riktas mot blåljusverksamheter (se prop. 2018/19:155 s. 1). Trots detta syfte anser försvaret, med ledning av de nyss nämnda målen, att den tabell som åklagaren har konstruerat innehåller allt för höga straffvärden. Det är försvarets uppfattning att

åklagarens straffvärdestabell bör korrigeras i enlighet med vad som framgår av tabellen nedan (se bild 2).

Bild 2. försvarets straffvärdestabell

Omfattning av medgärning s-mannaskap	Medgärning s-mannaskap i mindre mån ("springer med", enstaka stenar kastas)	Medgärningsmannaskap i "normal" omfattning (t.ex. aktiv i flera brottsmoment)	Medgärningsmannaskap inkluderandes en mycket aktiv roll eller viss pådrivanderoll/ledarroll	Medgärningsmannaskap inkluderandes planering, utförande av merpart av gärningselement och pådrivande/kontrollerande roll
Straffvärde	1 års fängelse		3,5 – 5 års fängelse	
		2-3,5 års fängelse		5-7 års fängelse

Sammanfattningsvis och avslutningsvis vill försvaret lyfta fram att den totala avsaknaden av praxis och förarbetsuttalanden rörande straffvärdet för gärningar som utgör grovt sabotage mot blåljusverksamhet innebär att det finns ett stort behov av vägledning från Högsta domstolen. Sådan vägledning skulle bidra till ett *betydligt mer förutsebart rättsläge* för enskilda och även *undanröja den osäkerhet* som det rådande rättsläget torde innebära för domstolarna. Enligt försvaret finns det alltså flera omständigheter som talar för att Högsta domstolen borde bevilja prövningstillstånd i den ovan uppställda rättsfrågan.

Bevisning

Förhör med Abdulrahman Khalil, vilket kan förebringas genom uppspelning av ljud- och bildupptagningen från tingsrätten. Åberopas för att motbevisa gärningspåståendet.

Handläggning m.m.

Målet bör avgöras efter huvudförhandling.

Kostnadsräkning bifogas.

Stockholm den 2 oktober 2022

Kristofer Stahre

Advokat